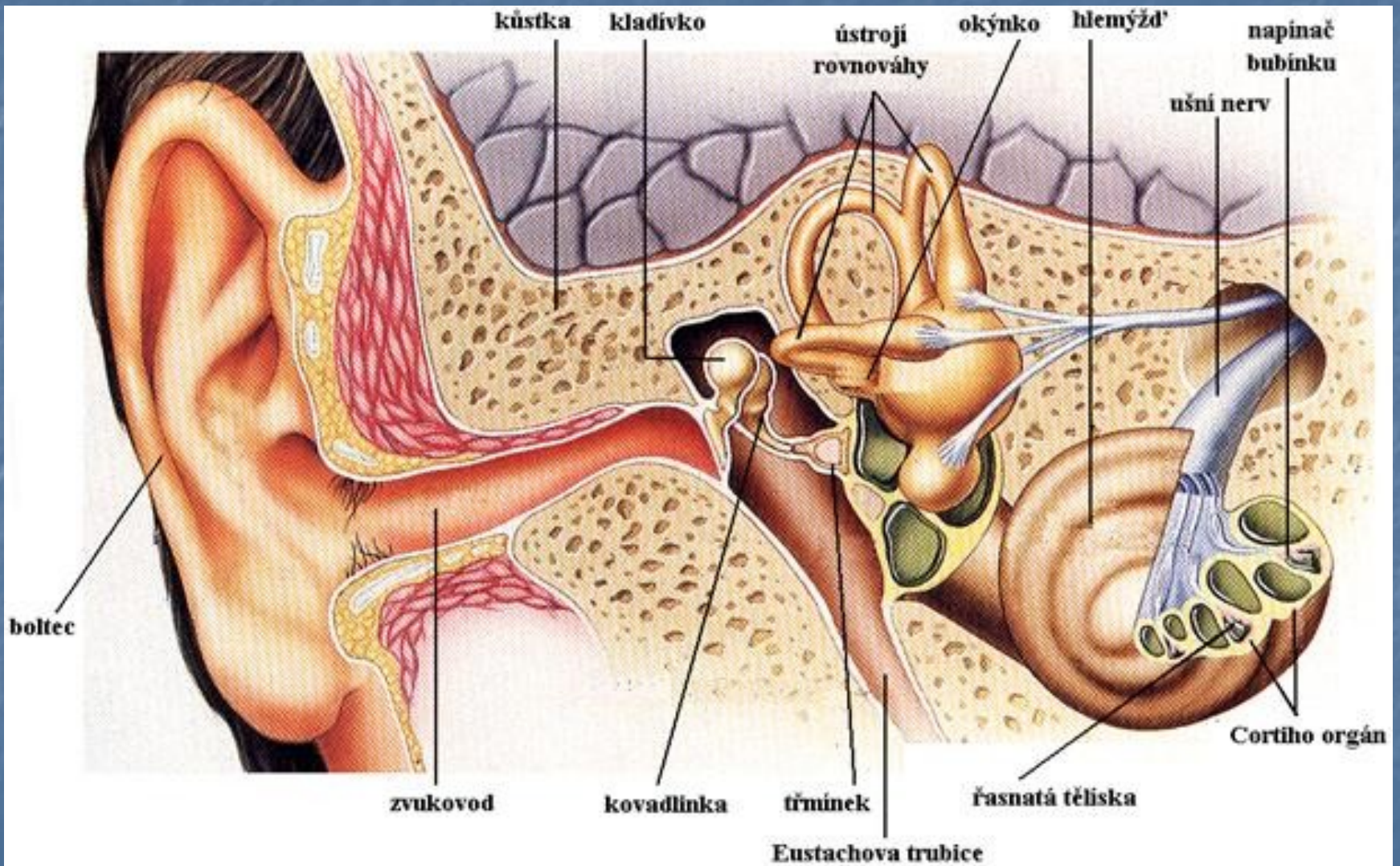

Rozvoj sluchového vnímání, fonematický sluch

Sluch

- Je nejdůležitějším smyslem při rozvoji a tvorbě řeči, pokud je narušen, řeč se nerozvíjí přirozeným způsobem
- Sluchové postižení negativně ovlivňuje řečový vývoj

Orientační vyšetření sluchu

- Vyšetřuje se šeptem a hlasitou řečí
- Při šeptané řeči na vzdálenost 6 metrů, při hlasité na vzdálenost 8-10 metrů
- Dítě se postaví bokem k vyšetřovanému tak, aby dítě na vyšetřovaného nevidělo a zahluší se zvukovod nevyšetřovaného ucha
- Pokud se dítěti nedaří zopakovat slova, zmenšíme vzdálenost
- Zkoušíme slova s vysokými a hlubokými hláskami:
 - hluboké: mouka, bouda, bába, buben, káva, máma
 - vysoké: čaj, čas, nos, cvičí, léčí, tisíc, měsíc, šest

- Při podezření na sluchovou vadu následuje konzultace s pediatrem, který dále dítě odešle na odborné vyšetření (ORL, foniatrie)

Rozvoj sluchové paměti

- Ukládání a výbavnost určitých informací a jejich obsahu
- Krátkodobá paměť x dlouhodobá paměť
- Cv. Krátkodobé paměti - dítě provede instrukci hned po zadání
- Cv. Dlouhodobé paměti – dítěte se po delším časovém úseku zeptáme na obsah vyprávění

Cvičení krátkodobé paměti

- Opakování dvojverší (např. Naše malá kočka má zelená očka)
- Opakování jednoduché věty (např. Dostal jsem nové boty)
- Opakování souvětí (např. Teta, která u nás dlouho nebyla, přijela na návštěvu)
 - Je třeba dopomoc dospělého? Zopakuje dítě přesně? Vynechává, nahrazuje slova? Dítě větu vůbec nezopakuje?

- Postupné rozšiřování věty (např. Babička koupila chleba. Babička koupila chleba a máslo. ...)
- Přesné opakování pojmů (např. kočka, pes, auto, dům, kostky)
 - Dovede přesně zopakovat? Zopakuje ve správném pořadí? Dítě si vymýšlí jiná slova? Nedovede větu vůbec zopakovat?
 - Předškolní dítě by mělo zvládnout si zapamatovat 5 pojmů

Cvičení dlouhodobé paměti

- Jednoduchá říkadla, básničky (kvalita převažuje nad kvantitou)
- Rytmizace básniček, pohybové doprovody
- Rozhovor s dítětem co vidělo v televizi za pohádku, o čem byla, ...
- Vyprávění příběhu, následné převyprávění příběhu asi po hodině, popř. pomocné otázky
 - Vypráví dítě samostatně? Pamatuje si jména? Dokáže správně odpovídat?

Fonematický sluch

- Schopnost rozlišit sluchem nejmenší funkční jednotky jazyka, které rozlišují význam slov
- Tyto hlásky mají jemné zvukové rozdíly a jemné rozdíly ve výslovnosti
- Fonematická diferenciacie je základním předpokladem pro správný řečový rozvoj
- Jedná se o rozlišení distinktivních rysů fonémů daného jazyka

Distinktivní rysy

- Znělost (b,d) – neznělost (p, s)
 - Při tvoření znělých hlásek se přidává hrtanový tón, např. koza – kosa, bije - pije
- Nosovost – nenosovost
 - Při nosovosti je přítomna rezonance dutiny nosní (m, n, ň), např. nos – kos, mrak - drak
- Kontinuálnost (hlásky třené, f, s, š,...) – nekontinálnost (hlásky výbuchové, p, m, t, k, ...)
 - Husa – pusa, solí – bolí
- Kompaktnost – difuznost
 - U kompaktních hlásek zvuk procháze střední částí spektra (nízké samohlásky, palatály – t', d', ň, a, ...), u difuzních je tvorba zvuku rozložena v celém poli (labiály, vysoké samohlásky – i, u, p, b, t, d, ...), např. cep – cop, myška – muška, kolo - molo

Projev narušení fonemického sluchu

- Obtíže při výslovnosti delších slov
- Zaměňování, vynechávání, hlásek (jabloň – labloň, velryba – verybla, ...)
- Následné obtíže při psaní a čtení
- Rozlišování tvrdých a měkkých slabik (dy, ty, ny – di, ti, ni)

Rozvoj fonematického sluchu

Od nejméně náročných až po náročné úkoly

- Rozlišování okolních zvuků (klepání do stolu, mačkání papíru, ...)
- Rozlišování slov podle obrázků znělost (tělo – dělo, pije – bije...), změna hlásky (micka – myška, nos – noc), změna délky samohlásky (paní – páni, pápá – papá), zvuky sykavek (ssss – had, ccc – pára)

- Rozlišování slov pouze sluchem

- Jsou stejná nebo nejsou stejná? Např. kočka – kočka, pes – pes, pes – bez, váhá – váha, tyká – tiká)

- Rozlišování slabik

- Jsou stejná nebo nejsou stejná? Např. bim – pim, bu – bu, ku – gu, ha – cha, ci – či)

Jak rozvíjet fonematický sluch?

- Rozlišování okolních zvuků, zvuků přírody, zvířat, ...
- Různé hry:
 - Co slyšíš?; hra s krabičkami (různé obsahy – kamínky, hrách, rýže, ...); Kde je budík?; na tichou poštu; Kukačko, zakukej! (děti sedí skloněné v kroužku, jeden zakuká, a hadač hledá)
 - Slovní fotbal, co slyšíš na začátku/konci slova, ...
 - Rytmizace básniček
 - Bakalářská práce Ivany Švestkové